

Những yếu tố ảnh hưởng đến việc hình thành bản sắc nghề nghiệp của giáo viên tiếng Anh

Huỳnh Thanh Bình*

*ThS. GV. Trường Đại học Ngoại thương, Cơ sở II- tại Thành phố Hồ Chí Minh

Received: 15/4/2024; Accepted: 26/4/2024; Published: 6/5/2024

Abstract: The highly complex process of constructing and reconstructing teachers' professional identities fluctuates in a variety of ways depending on specific contextual settings. This process includes the effects of historical, cultural, social, and psychological aspects in various unique circumstances, both personally and professionally. Therefore, to ensure teaching quality, it is crucial to determine the factors that impact changes in teachers' professional identities at each level through their professional development activities.

Keywords: Professional identity, professional identity construction, professional development, professional development activities

1. Đặt vấn đề

Bản sắc nghề nghiệp là một vấn đề đang được quan tâm mạnh mẽ gần đây, đặc biệt là trong quá trình phát triển chuyên môn. Bản sắc nghề nghiệp đề cập đến tập hợp niềm tin, giá trị, thái độ và hành vi mà các cá nhân liên kết với nghề nghiệp họ đã chọn. Nó bao gồm cách các cá nhân nhận thức về bản thân trong vai trò nghề nghiệp của họ, ý thức của họ về nghề nghiệp và cam kết của họ đối với các tiêu chuẩn và thực tiễn của nghề nghiệp đó. Tuy nhiên, cùng một môi trường học tập và công tác như nhau nhưng có sự thay đổi về bản sắc nghề nghiệp không đồng nhất trong tập thể giáo viên. Trên lý thuyết, có nhiều yếu tố tác động đến sự khác biệt này như tâm lý, văn hóa, xã hội, lịch sử. Đặc biệt, trong quá trình phát triển chuyên môn của giáo viên tiếng Anh, cũng do sự khác biệt từ các yếu tố trên, mà dẫn đến sự khác biệt, đa dạng trong bản sắc nghề nghiệp của họ. Hiểu được những mức độ tác động của những yếu tố trên sẽ giúp giáo viên có sự lựa chọn đúng đắn những hoạt động phát triển chuyên môn tương ứng của mình nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, bảo đảm chuẩn đầu ra cho người học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Định nghĩa

2.1.1. Bản sắc là gì?

Các học giả đã định nghĩa bản sắc theo nhiều cách khác nhau. Nhiều nhà nghiên cứu đã đưa ra một số định nghĩa về bản sắc dựa trên các lý thuyết và nền tảng xã hội, tâm lý và triết học. Bản sắc được mô tả như ý thức về bản thân; mối quan hệ sống lâu dài trong một cộng đồng hành nghề; một quá trình

linh hoạt, năng động, tương tác. Theo Norton (1997), bản sắc được sử dụng để mô tả cách mọi người nhận thức về vị trí của họ trên thế giới, mối quan hệ đó được xây dựng như thế nào theo thời gian và địa điểm cũng như cách họ nhận thức về triển vọng tương lai của mình. Bản sắc của một người sẽ thay đổi khi điều kiện kinh tế và xã hội thay đổi. Tác giả tin rằng những mong muốn được xã hội nhìn nhận, những mối liên hệ, đều liên quan đến bản sắc. Vì vậy, không thể hiểu được câu hỏi “Tôi là ai?” ngoài câu hỏi “Tôi có thể làm gì?” Quan điểm này ủng hộ lý thuyết của Beijaard (1995) trong đó chỉ ra rằng khái niệm bản sắc đề cập đến ai đó hoặc ai đó là ai, những cách giải thích khác nhau mà một người có thể tự gán cho mình hoặc ý nghĩa mà người khác gán cho họ. Bản sắc là sự hiểu biết về bản thân có sự cộng hưởng cảm xúc mạnh mẽ. Bản sắc tồn tại trong và thông qua hoạt động và được xác định khi chúng xuất hiện trong thực tiễn xã hội. Holland và các đồng nghiệp nhấn mạnh rằng bản sắc là sự tự tưởng tượng trong thế giới hành động. Bản sắc là một phương pháp mô tả mối quan hệ phức tạp giữa không gian riêng tư và không gian cộng đồng trong thực tiễn xã hội. Vì vậy, bản sắc được coi là yếu tố then chốt trong việc hình thành và tái hình thành cái tôi thông qua đời sống cá nhân và lịch sử của các tập thể xã hội.

Theo Varghese (2005), trong các lĩnh vực nhân chủng học, xã hội học và các ngành liên quan như giảng dạy ngôn ngữ, một ý tưởng cụ thể về “bản sắc” đã trở nên phổ biến hơn. Đầu tiên, bản sắc không phải là một hiện tượng đơn lẻ, ổn định, nhất quán bên trong, mà là một hiện tượng đa dạng, luôn thay

đổi và xung đột. Đồng thời, bản sắc cũng có tính chất biến đổi. Điều cốt lõi trong trường hợp này là tầm quan trọng của tác nhân trong việc hình thành bản sắc. Thứ hai, bản sắc bị ảnh hưởng bởi bối cảnh xã hội, văn hóa và chính trị, bao gồm các tương tác xã hội và bối cảnh thể chế. Thứ ba, ngôn ngữ và diễn ngôn có vai trò then chốt trong cách tạo ra, duy trì, thậm chí lọc bản sắc.

2.1.2. Bản sắc nghề nghiệp là gì?

Theo Beijjaard (1995) bản sắc nghề nghiệp liên quan đến kiến thức môn học, kiến thức sư phạm và kiến thức giảng dạy. Nói cách khác, họ mô tả bản sắc trên cơ sở ba khía cạnh: môn học, mối quan hệ với học sinh và vai trò của giáo viên. Cụ thể, họ nhấn mạnh rằng nhận thức của giáo viên về bản sắc nghề nghiệp của chính họ ảnh hưởng đến hiệu quả và phát triển chuyên môn, khả năng và sự sẵn lòng của họ để đối phó với những thay đổi giáo dục và thực hiện những đổi mới trong phương pháp giảng dạy của chính họ. Hơn nữa, bản sắc nghề nghiệp liên quan liên quan đến hình ảnh, quan niệm về bản thân của giáo viên, nó quyết định mạnh mẽ đến thái độ, niềm tin, cách dạy của giáo viên. Ngoài ra, họ còn ngụ ý rằng bản sắc nghề nghiệp không chỉ đề cập đến sự quan tâm của xã hội về quan niệm, kỳ vọng và những gì giáo viên nên làm hay không mà còn đề cập đến tầm quan trọng của giáo viên trong công việc giảng dạy của mình. Bản sắc nghề nghiệp của giáo viên không cố định; đúng hơn là nó phát triển theo thời gian khi giáo viên tham gia vào sự phát triển chuyên môn, phản ánh cách tham gia của họ để thích ứng với các bối cảnh và yếu tố đa dạng.

Tóm lại, những định nghĩa trên đã cho chúng ta có một cái nhìn khác nhau về bản sắc nghề nghiệp. Nhìn chung, các học giả có chung nhận định là bản sắc nghề nghiệp được xây dựng về mặt xã hội hay nói cách khác mối quan hệ của một người với những người khác trong xã hội và hoạt động chuyên môn của họ hình thành nên tính độc đáo và duy nhất của họ. Thứ hai, mặc dù quá trình thay đổi bản sắc nghề nghiệp của một người cần có thời gian và không gian cụ thể nên bản sắc nghề nghiệp sẽ liên tục được xây dựng và thay đổi theo thời gian và không gian. Thứ ba, bản sắc nghề nghiệp có nhiều mặt, bao gồm nhiều cách thức kết nối khác nhau với những đối tượng tương tác cụ thể trong cộng đồng xã hội. Thứ tư, những quan niệm, nhận thức và kinh nghiệm cá nhân có vai trò quan trọng trong việc hình thành nên bản sắc nghề nghiệp.

2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến bản sắc nghề nghiệp

Theo Kelchtermans (1994), bản sắc của *giáo viên* được tạo thành từ năm thành tố được liên kết với nhau và luôn thay đổi theo thời gian:

- Hình ảnh bản thân: sự tự mô tả của các giáo viên về nghề nghiệp của họ.

- Lòng tự trọng: sự phát triển nghề nghiệp của bản thân, mức độ thành công hay không thành công của bản thân.

- Động lực làm việc: Điều gì ảnh hưởng đến quyết định chấp nhận, cam kết hoặc rời bỏ một vị trí của một giáo viên

- Nhận thức về nhiệm vụ: cách các giáo viên xác định vị trí của họ.

- Viễn cảnh tương lai: kỳ vọng của các giáo viên về sự phát triển công việc trong tương lai của họ.

Vloet và Swet (2010) đã phát triển thêm quan điểm này bằng cách chia nó thành năm phần liên kết với nhau: động lực công việc, nhận thức nhiệm vụ, hình ảnh bản thân (ở mức độ nhận thức), cảm giác về nhiệm vụ và tự cảm nhận (cả ở mức độ cảm xúc). Tuy nhiên, thay vì “lòng tự trọng”, họ sử dụng thuật ngữ bao hàm hơn “tự cảm nhận”. Theo nghiên cứu của họ, bản sắc là một ý tưởng đa diện, năng động, nhận thức, cảm xúc, tích cực, đối thoại và đa tiếng nói. Nó được định nghĩa là một câu chuyện do một người kể về bản thân họ tại một thời điểm cụ thể trong một tình huống nhất định, có bốn loại yếu tố có thể ảnh hưởng đến bản sắc của *giáo viên*: lịch sử, xã hội, tâm lý và văn hóa:

- Các yếu tố lịch sử có liên quan đến trải nghiệm cá nhân, chẳng hạn như trải nghiệm thời thơ ấu hoặc hình mẫu giáo viên mẫu mực.

- Các yếu tố xã hội học bao gồm môi trường của giáo viên, kỳ vọng của phụ huynh đối với giáo viên và vị trí của giáo viên trong mối quan hệ với các giáo viên khác.

- Yếu tố tâm lý liên quan đến tầm quan trọng của việc tự nhận thức trong việc hình thành bản sắc nghề nghiệp giáo viên

- Các yếu tố văn hóa ảnh hưởng đến cách giáo viên nhìn nhận và khái niệm về cộng đồng nghề nghiệp địa phương của họ, cũng như các quy định của chính phủ, chính sách giáo dục ngôn ngữ và các vấn đề về quyền lực và vị trí.

Xét về cả hai khía cạnh cá nhân (hình ảnh bản thân, lòng tự trọng) và chuyên môn (nhận thức về nhiệm vụ, quan điểm tương lai, động lực làm việc), có một số điểm tương đồng giữa hai quan điểm trên. Để phân tích những thay đổi về bản sắc nghề nghiệp, cụ thể liên quan đến hoạt động phát triển chuyên

môn, hệ thống các yếu tố ảnh hưởng về mặt lịch sử, xã hội học, tâm lý và văn hóa theo quan điểm của Vloet và Swet (2010) cần được phân tích như sau:

2.2.1. Yếu tố xã hội học

Bản sắc được xác định bằng sự tương tác với nhiều hoàn cảnh khác nhau trong môi trường xã hội. Quá trình đàm phán bản sắc nghề nghiệp của giáo viên tiếng Anh bị ảnh hưởng bởi một số biến số phản ánh tính độc đáo của giáo viên tiếng Anh. Những yếu tố xã hội quyết định này bao gồm sự gạt ra ngoài lề dựa trên sự công nhận về chuyên môn, động lực, sự hài lòng trong công việc, tổ chức trường học, tình trạng việc làm, sự phân chia dựa trên sắc tộc, vị trí và vai trò trong tổ chức, trao quyền và lãnh đạo giáo viên. Phát triển bản sắc là một thành phần quan trọng trong quá trình trưởng thành của con người cũng như xác lập vai trò của con người trong xã hội. Đàm phán vị trí và bản sắc của một người trong các bối cảnh khác nhau là một quá trình liên tục bao gồm sự tương tác và đôi khi đấu tranh với vai trò và vị trí của người khác. Mọi người chấp nhận, củng cố, giảm thiểu hoặc thách thức mà họ có thể tiếp cận được. Bản sắc thể hiện những đặc điểm cá nhân, không cố định và được biến đổi bởi môi trường xã hội xung quanh. Điều này nhất quán với (Norton, 1997; Varghese và cộng sự, 2005), người đã nhấn mạnh vai trò của các tương tác xã hội trong việc thay đổi bản sắc nghề nghiệp.

2.2.2. Yếu tố tâm lý và văn hóa

Sự căng thẳng và áp lực là những yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển bản sắc của giáo viên: khối lượng công việc nặng nề, tương tác chuyên môn tiêu cực với đồng nghiệp, lương không đủ, vấn đề hành vi của học sinh, khả năng lãnh đạo kém và cường độ làm việc cao, tất cả đều làm giảm sự nhiệt tình tham gia của họ trong hoạt động phát triển chuyên môn. Họ cũng xác định những hoàn cảnh khiến cá nhân trải qua căng thẳng, thất vọng và hoang mang, gây trở ngại cho động lực, sự cam kết nghề nghiệp và sự hài lòng trong công việc của họ. Bản sắc của giáo viên được cấu thành từ các yếu tố tâm lý và văn hóa như kinh nghiệm, giáo dục, môi trường và đặc điểm cá nhân, sự hài lòng, kiến thức, sự cam kết, sự thích ứng và giao tiếp. Các vấn đề cá nhân, giữa các cá nhân và tổ chức là nguyên nhân chính gây căng thẳng cho giáo viên, dẫn đến những thay đổi trong bản sắc nghề nghiệp.

Một nghiên cứu khác về các yếu tố quan trọng đối với sự thay đổi bản sắc nghề nghiệp là yếu tố tâm lý và nghề nghiệp. Tâm quan trọng của yếu tố tâm lý và

nghề nghiệp trong tương tác xã hội được nhấn mạnh đồng thời. Sáu yếu tố phát triển bản sắc nghề nghiệp được đề xuất, bao gồm: sự tự kỳ vọng, vai trò của giáo viên, phương pháp sư phạm, năng lực và kiến thức giảng dạy, hành vi công dân của giáo viên. Khi giáo viên tận tâm hơn với công việc của mình, họ sẽ cố gắng cải thiện khả năng, kiến thức và phương pháp giảng dạy của mình.

Xét đến biến số tâm lý và nghề nghiệp, hệ thống niềm tin của người tham gia, đặc điểm cá nhân, bối cảnh, quyết định, thực hành, phản ánh, các sự cố quan trọng ảnh hưởng đến việc xây dựng bản sắc của giáo viên. Bản sắc có thể được xây dựng bằng kinh nghiệm của các hoạt động hiện tại, quá khứ và tương lai.

3. Kết luận

Một trong những yếu tố chính ảnh hưởng đến chất lượng của quá trình giáo dục là bản sắc nghề nghiệp của giáo viên được thể hiện qua những tương tác trong lớp học, phương thức giáo viên áp dụng chương trình giảng dạy, kết quả giảng dạy và sự công nhận, đánh giá của xã hội đối với giáo viên. Bản sắc của giáo viên ngôn ngữ có thể được xem xét trong mối quan hệ với việc đào tạo giáo viên, các hoạt động tương tác trong lớp học, bối cảnh giáo viên sinh sống và môi trường làm việc. Tuy nhiên, việc hình thành bản sắc nghề nghiệp của giáo viên bị tác động bởi các yếu tố về lịch sử, văn hóa, xã hội, tâm lý vì nó liên quan đến hình ảnh uy tín cá nhân của giáo viên, trình độ chuyên môn và những hình ảnh đa dạng khác của họ.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Beijaard, D. (1995). *Teachers' prior experiences and actual perceptions of professional identity*. *Teachers and teaching*, 1(2), 281-294.
- [2]. Kelchtermans, G., & Vandenberghe, R. (1994). *A Teacher Is a Teacher Is a Teacher Is a...: Teachers' Professional Development from a Biographical Perspective*.
- [3]. Norton, B. (1997). *Language, identity, and the ownership of English*. *TESOL quarterly*, 31(3), 409-429.
- [4]. Varghese, M., Morgan, B., Johnston, B., & Johnson, K. A. (2005). *Theorizing language teacher identity: Three perspectives and beyond*. *Journal of language, Identity, and Education*, 4(1), 21-44.
- [5]. Vloet, K., & Van Swet, J. (2010). *'I can only learn in dialogue! Exploring professional identities in teacher education*. *Professional Development in Education*, 36(1-2), 149-168.